

AUREL BUMBAS-VOROBIOV

Ph.D. Candidate, Department of Philosophy, BBU, Cluj, Romania
E-mail: tindanboom@yahoo.com

Aurel Bumbas-Vorobiov

Stefan Iloaie, Nae Ionescu si ortodoxia româna

Editura Limes, Cluj-Napoca, 2003

Unele figuri ale culturii române interbelice au devenit astazi incomode, mai ales prin faptele celor care le-au recunoscut ca maestrii spirituali. Printre ele se numara si „Profesorul", filosoful român Nae Ionescu (1890-1940). De aceea a scrie o carte despre o asemenea personalitate este un curaj, dar si un risc, mai ales atunci când te desprinzi din liniile deja consacrate. Cartea d-lui Stefan Iloaie, parinte arhidiacon, intitulata *Nae Ionescu si ortodoxia româna*, vine sa suplineasca o dubla lacuna în ceea ce priveste interpretarea operei si vietii lui Nae Ionescu, mentor al generatiei intelectuale interbelice din România, generatie a carei membrii au rodit în majoritate peste granitele, dupa ce în interiorul tarii s-a asezat totalitarismul comunist si tendintele prosovietice. Una din cele doua lacune este legata de absenta unei bibliografii consacrate a operei „Profesorul"-ului, iar cea de-a doua este legata de distanta care se deschide între criticarea orientarii nationaliste a filosofului, acreditarea sa ca ideolog al miscarii legionare, implicit al extremismului nationalist si asumarea necritica a operei sale de catre tendintele nationalist-xenofobe de azi.

Studiul, care precede o bibliografie a scrierilor naeionesciene, încearca sa argumenteze în favoarea importantei caracteristici teologice a gândirii „Profesorului", stabilind un sens al interpretarii dupa care „ toata gândirea graviteaza în jurul problemei mântuirii, a necesitatii ei"(35). Acest fapt constituie o premisa care îl determina pe autor sa raspunda adversativ afirmatiilor lui Cioran, în conformitate cu care: „Esecul în experienta absolutului este izvorul pasiunii în imanenta"(Emil Cioran, *Nae Ionescu si drama luciditatii*) si sa sustina argumentat ca „posibilitatea întoarcerii lumesculului spre cele sfinte, convertirea mundanului si regasirea lui în axiologia ceresculuí, lupta pentru indicarea caii spre Adevar l-au determinat pe Nae Ionescu sa guste „tentatia timpului", sa participe intens la evenimentul cotidian din jurnalistica si din viata politica prin prezenta activa în disputele de idei contemporane lui"(31).

Fara exces de citari se construieste treptat, prin cumul de argumente, concluzia dupa care „trairea existentei istorice si participarea afectiva si efectiva la definirea structurii etnice ramân trasaturi dominante ale nationalismului profesat de Nae Ionescu"(40), întregindu-se apoi cu viziunea unui caracter teologic al scrierilor „Profesorul"-ului. Se constituie astfel un context de interpretare care ne ajuta sa construim un punct de sprijin între parerile extremele deja afirmate în publicistica, referitoare la scrierile si viata filosofului.

KEY WORDS:

Orthodoxy, bibliography, Nae Ionescu, inter-war culture, theology and philosophy

Curgerea textului în directia amintita înglobeaza treptat, ca argumente, elemente specifice vietii si operei lui Nae Ionescu, intrate deja în viziunea comuna asupra sa, cum ar fi: caracterul socratic al cursurilor sale, refuzul de a constitui un sistem prin carti, înclinatia catre traire, considerarea iubirii ca cel mai înalt grad de cunoastere, identificarea „natiei" cu credinta, influenta avuta asupra generatiei '27, scandalurile financiare etc. Pornind deci de la un fond comun si asumându-si premisele amintite autorul reuseste în acest scurt text sa ne convinga ca poate exista si o altfel de lectura pertinenta asupra scrierilor lui Nae Ionescu si a celor despre el, mizând în acelasi timp si pe angajamentele în plan teologic ale filosofului.

În acelasi timp tendinta de a identifica spiritul national cu ortodoxia, întâlnita în opera lui Nae Ionescu, este specifica perioadei interbelice, dupa cum afirma si Lucian Boia în *Istorie si mit în constiinta românească* ea poate fi întâlnita la Blaga, Crainic, Vulcanescu, slujind ideii de unitate spirituala a românilor, care ar fi precedat orice unitate geopolitica. În articolele pe care Nae Ionescu le publica în *Cuvântul* la sfârsitul anului 1930, sub titlul *A fi „bun român"*, duce atât de departe consecintele identificarii dintre natiune si credinta încât afirma ca a fi „român pur si simplu, însemneaza a fi si ortodox", iar „catolicism si ortodoxie nu sunt numai confesiuni reprezentând anumite deosebiri dogmatice si culturale, ci doua valorificari fundamental deosebite ale existentei în genere". Pune chiar în coprezenta originanta ortodoxia si faptul de a fi român prin afirmatia: „Suntem, ca atare, ortodocsi pentru ca suntem români si suntem români pentru ca suntem ortodocsi". Ceea ce reuseste cu prisosinta nu stim daca este demonstrarea corelativitatii dintre ortodoxie si faptul de a fi român sau circumscrierea unei identitati romanesti autentice, ci mai de graba comunicarea unei atitudini radicale si separatiste, care se sustrage unei puneri în comun cu cei de o alta „plamada sufleteasca". Vine firesc întrebarea care este atunci caracterul teologic al scrierilor lui Nae Ionescu si în ce sens putem regasi „lucrarea dragostei fata de aproapele" când tendinta este de a ne exhiba mai de graba dorinta de izolare fata de cei cu o alta „plamada sufleteasca"? Stefan Iloaie raspunde indirect si acestei întrebari, într-o forma specifica formatiei sale teologice, îndreptându-ne gândul de la o polemica cu arme logice, catre o întelegere situata în paradigma iertator-iubitoare a crestinatatii, ne calauzeste ca un preot intelectual dinainte sortit ortodoxiei si faptului de a fi român.

Cu totul remarcabila este bibliografia care strânge nominal, în aproape 1800 de articole, atât scrierile lui Nae Ionescu cât si parte din cele referitoare la viata si opera sa, structurându-le astfel: 1.Volume, 2. Articole în „Cuvântul", 3. Articole în alte reviste si în volume, 4. Despre Nae Ionescu. Munca depusa pentru strângerea bibliografiei este de apreciat în mod deosebit, iar aceasta carte merita consideratia publicului si pentru bunul simt care razbate din înlantuirea textului si pentru faptul ca va face mai usoara munca celor ce vor cerceta scrierile filosofului român.